

Ó, te mesebeli Afrika! Diallo Julianna:
Virrasztó éden
Magyar Napló, Bp., 2010.

A két évtizede Conakryban, a Ráktérítő és az Egyenlítő között fekvő Guinea fővárosában élő, végzettsége szerint szociálpszichológus magyar író, Diallo Julianna avatottan vezet be minket egy rendkívül érdekes világba – egy kitűnően szőtt regény keretében. A főhős, Lara, a Sorbonne-on végzett francia fiatalasszony az ugyancsak Párizsban tanult, guineai férjével és tízéves lányukkal, Dalandával él Conakryban. Modern, kertes házuk kirí a főváros szegényes környezetéből, de jólétüknek megvan az ára: mindketten látástól vakulásig dolgoznak. A férfi az ENSZ szolgálatában dolgozik, s állandóan a külföldet járja, az asszony pedig a helybeli diákokat tanítja, és pedagógiai tanulmányokat ír a hazai, francia szaklapokba – közben ügyel-bajjal vezeti nagy háztartását, s neveli virgoc, kávébarna lányukat.

A férj rokonai, a távoli falukban, tanyákon élő „bennszülöttek” egész hada látogatja őket, feltartják Larát, néha valósággal megszállják a házat, hangoskodásukkal és semmittevésükkel bosszantják az asszonyt. Larának egyszer csak betelik a pohár. Úgy dönt, hogy otthagyja férjét, hazautazik Párizsba, és mint lánykorában, éli tovább az európai értelmiségi nők életét. Mielőtt összecsomagolna és hazaindulna, úgy dönt, hogy egy régóta halogatott kirándulással búcsút vesz rokonaitól és Guineától. Fölkeresi az ország keleti zugában, az őserdő mélyén meghúzódó landouma falut, hogy elköszönjön többtucatnyi sógorától, sógornőjétől, anyósától-apósától, ipától-napától és a temérdek gyerektől – van belőlük jócskán a guineai családszerkezetnek és szaporaságnak köszönhetően. Indítékai között némi hiúság is szerepel: hallotta, hogy egy újszülött rokon kislányt róla neveztek el Larának.

Terepjáróján megérkezik az otthonától ötszáz kilométerre fekvő Khorérába, a landouma törzs kis falujába, mely mindössze egy jó karéjnyi kunyhóból áll, de annyi lakóval, hogy egymás hegyén-hátán élnek, ahogy a világ szegényeinél mindenütt szokás. Még aznap este vissza szeretne indulni Conakryba, de kocsija elromlik, óriási felhőszakadás miatt kell meghúzódnia valamelyik rokoni viskóban, és vagy két hónapig nem találja meg a módját, hogy lányával eljusson a városba. Az elakadt autó rádióján arról értesül, hogy az országban felkelés tört ki, elrendelték a katonai szükségállapotot, kijárási tilalom van, leállt a közlekedés, fosztogató katonák, martalócok zaklatják az utakra kimerészkedőket, s már sokan életüket veszítették.

Diallo Julianna jó érzékkel írja meg, micsoda változások zajlanak le Lara lelkében. Kényelemhez szokott

nőként eleinte kétségbeesetten lázadozik a sors ellen, amely ilyen primitív körülmények közé vetette. Háborog a landoumák erkölcssein, a férfiak semmittevésén és azon, hogy ha megunják feleségüket, elvesznek mellé egy másikat. Miért nem segítenek magukon, miért nyugodnak bele sorsukba ezek a lányok és asszonyok, miért tűrik tétlenül, ha egy jelentéktelen sérülésük elfertőződik, és fiatalon elviszi őket a láz? A falu asszonyainak feltűnő vendégszeretetét eleinte pokolba kívánja, de ahogy telnek a napok, rájön, hogy gondoskodásuk nélkül nyomorultul meghalna. Szociológiai érdeklődése fölélénkül, amikor látja, hogy a feketék mennyire összetartanak a bajban, szükségben. Az élelmet nagy fáradtsággal szerzik meg maguknak, s a henyélést képesek bármikor, veszélyek közt is megfeszített munkára váltani. Varázslóik mágikus szertartásainak is értelmük van: ha észreveszik, hogy a szomszéd faluból lopni járnak hozzájuk, messzire hangzó, harsány átokszavakkal félemlítik meg az ismeretlen tetteket, s az elkötött birka vagy tehén az éj leple alatt ismét a helyére kerül.

A személyes tapasztalat messze fölülmúlja az elméleti szociológiát. Lara teljesen kijött a sodrából, amikor rájött, hogy férje hatalmas pénzeszeget adott rokonainak – ám egészen máshogy látja a dolgokat, amikor megtudja, hogy a landouma falu kútját, amelynek tiszta vize nélkül lányával együtt szomjan halt volna, a helybeliek abból a pénzből fűrták a városiakkal, amelyet az ő kikupálódott urától kaptak.

Végre megszűnik a hadiállapot, helyreáll a közlekedés. Megérkezik a zavargások miatt Szomáliában rekedt férje, s hazaviszi asszonyát és lányát. Az eltelt idő teljesen megváltoztatta Lara érzelmeit. Ráébredt, hogy mennyivel több emberséget kapott a majdhogynem vadon élő emberektől, mint amire a fény városában számíthatott volna a teljes kiszolgáltatottság állapotában. Több szociológiai tudnivalót szerzett viszonylag rövid idő alatt, mint amennyit valaha is összeszedett akadémiai tanulmányaiban. Guineában marad, hogy megírja élményeit – gondolhatóan ezt a könyvet.

Sokat kap a magyar olvasó ettől a műtől. Megtudhatja, mi a különbség a természeti népek állítólagos édené és a valóság között, amikor elered a trópusi eső, amikor betegségek terjednek, amikor elapadnak a folyók, vagy amikor kitör a törzsek közötti háborúság. Egy helyütt azt gondolja Lara, hogy „ez a hely maga a pokol” – édenről szó sincs tehát. De azt is megtanulhatjuk, hogy milyen emberi tulajdonságokat veszített el szinte jóvátehetetlenül a civilizált európai ember: a közösségi érzékét. Ettől találjuk „paradicsominak” a fekete-afrikai állapotokat, amikor a trópusi őstársadalommal szembesülünk, s nem attól, hogy télenyáron terem a banán.

Alföldy Jenő